

A munkanélküliség veszélye a jemeni gazdaság stabilizálására

Jemen Ománnal és Szaúd-Arábiával határos. Az ország kétharmad része lakatlan. A keskeny tengerparti sávtól nyugatra magasba nyúló, több mint 3000 méter magas hegylánc húzódik, majd ez a lánc szép lassan ereszkedni kezd, nagy kiterjedésű felfölddé szelődik. Az Arab-sivatag az ország északi részétől az Arab-tenger partjáig tart. Jemen az Arab-félsziget legkevesébé sivatagos országa. Jemen főbb gazdasági adatait a következő táblázat foglalja össze:

1. táblázat: Jemen főbb gazdasági adatai

GDP	61.63 billió USD (2013 est.)
GDP-növekedés	3,8% (2013-as becslés)
Egy főre jutó GDP	2500 \$ (2013 est)
Infláció (fogyasztói árindex)	11.8% (2013 est)
Szegénységi küszöb alatt élő népesség	54,5% (2014. évi adat)
Gini-index	37,7 (2013. évi adat)
Munkaerő	6.494.000 (2008 est)
A munkaerő alkalmazási területei	A legtöbben a növénytermesztésben és állattenyésztésben dolgoznak. Az ipar, építőipar, kereskedelem és a szolgáltatások területén a munkaerő kevesebb, mint egynegyede csoportosul.
Munkanélküliség	40% (2013-as becslés),
Főbb iparágak	kőolaj-kitermelés és kőolaj-finomítás; kisipari pamut- és bőrtermékek gyártása; élelmiszer-feldolgozás; iparművészeti termékek gyártása; alumínium termékek gyártása; cementgyártás; kereskedelmi hajójavítás
Export	6.694 billió USD (2013 est.)

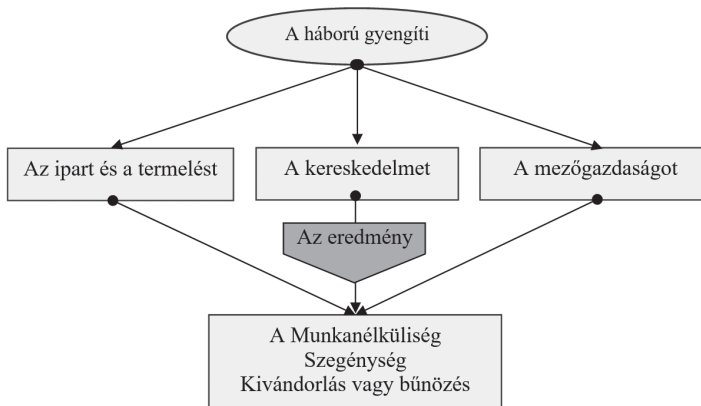
[1] Széchenyi István Egyetem, PhD-hallgató (sabai68@mail.com).

GDP	61.63 billió USD (2013 est.)
Exportált termékek	nyersolaj, szárított és sózott hal, kávé és cseppfolyósított földgáz
Főbb exportőr országok	Kína: 41%, India: 11,4%, Thaiföld: 19,2%, Korea: 4,4%, Japán: 7,2%, Egyesült Arab Emírátsok: 5%, USA: 4,2% (2013. évi adat)
Import	10.97 billió USD (2013 est.)
Importált termékek	Élelmiszer és élőállat, gépek és berendezések, vegyi anyagok
Főbb importőr országok	EU: 48,8%, Egyesült Arab Emírátsok: 9,8%, Kína: 7,4%, USA: 7,8%, Szaúd-Arábia: 7,1%, Kuvait: 5,3%, és India: 5,8% (2013. évi adat)
Államadósság	GDP 31,8%-a (2013-as becslés) - 7,806 billió USD.

Forrás: The World Factbook - CIA. [2]

Mostanában sokat hallunk a jemeni háborús helyzet kialakulásáról és olyat olvasunk az ENSZ listán, hogy Jemen az egyik legveszélyesebb helyzetű ország a Közel-Keleten. A háborús helyzet azonban nagy hatással volt az ország gazdaságára, az export és import folyamatokra, az iparra és a termelés minden oldalára, amelynek összességében illetve árnyékában növekszik a szegénység és munkanélküliség. A következő ábra bemutatja, hogy a háborús szituáció gyengíti az országot, és ezzel együtt az ipart, a termelést, a kereskedelmet, a mezőgazdaságot és a fejlődés összes oldalát.

1. ábra: Jemen főbb gazdasági adatai

Forrás: saját szerkesztés.

[2] <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>

Mivel a PhD dolgozatom címe Áden kikötő várható szerepe a jemeni gazdaság növekedésében, ezért megpróbálom Jemen jelenlegi helyzetével foglalkozva a munkanélküliséget elemezni, javaslatokat és gazdasági tanácsokat adni abban, hogy milyen hatással van Ádenre mint kikötő és sikeres múltú gazdasági és kereskedelmi városra.

2. ábra: Jemen és Áden kikötője

Forrás: saját szerkesztés.

A MUNKANÉLKÜLISÉGRŐL ÁLTALÁBAN

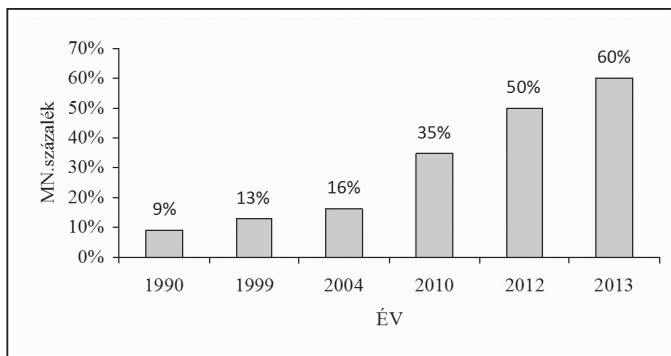
Munkanélkülinek (állástalannak) hívunk minden olyan személyt, aki egy adott időpontban képes és akar is dolgozni, mégsem talál munkát. A közgazdaságtan megfogalmazása szerint a munkanélküliek és a foglalkoztatottak, vagyis a munkaerő piacán jelen lévők együttesen alkotják a munkaerő-állományt. A munkanélküliségi ráta nem más, mint a munkanélküliek számának és a munkaerő-állománynak a hányadosa, százalékos formában kifejezve. Különbséget kell tennünk a regisztrált és a nem regisztrált munkanélküliek között. Előbbiek az illetékes állami hatóságnál – utóbbiak ezzel szemben nem regisztráltatják magukat seholy, így támogatást sem vehetnek igénybe és számuk sem határozható meg pontosan. A munkanélküliség mind az állástalan személy, mind pedig az egész gazdaság és a társadalom szempontjából súlyos probléma, ami ellen küzdeni kell, piaci és állami eszközökkel egyaránt. A munkanélküliség minden gazdaság szükséges velejárója. Egyfajta ösztönző erőt jelenet a munkára, de megléte óriási problémákat okozhat. Ha nagyon-nagy méreteket ölt, akkor szociális gond, míg csekély méret esetén hasznos is lehet (persze nem mindegy kinek). A munkanélküliség kérdésének megoldásához szükséges tisztázni a kiváltó tényezőit.

JEMEN ÉS AZ ARAB ORSZÁGOK ÖSSZEFÜGGÉSE A MUNKANÉLKÜLISÉG KÉRDÉSÉBEN

Az országban negyven százalékos a munkanélküliség, a magas élelmiszerárak miatt pedig rengetegen éheznek. A lakosság két százaléka kevesebb, mint két dollárból, átszámítva körülbelül 500 forintból él naponta. A jemeni munkanélküliségi mutatók az évek során (1990–2014) a következőképpen alakultak: a munkanélküliségi ráta az aktív munkaerőhöz viszonyítva 1990-ben a becslések szerint 9,1%-kal nőtt. 1994-ben az általános népszámlálás eredményei azt mutatták, hogy a munkanélküliségi ráta a valós munkaerőhöz viszonyítva a becslések szerint továbbra is nőtt, méghozzá 9,8%-kal. 1999-ben pedig egy munkaerővel kapcsolatos felmérés eredményei már azt mutatták ki, hogy a munkanélküliségi ráta 13,7%-kal nőtt a teljes munkaerőhöz viszonyítva.

2004-ben az általános népszámlálás eredményei azt mutatták, hogy a munkanélküliségi ráta 16,2%-kal, 2010-ben pedig mintegy 35%-kal nőtt az aktív munkaerőhöz viszonyítva. A 2011-ben kitört forradalom után a munkanélküliségi ráta azonban olyan súlyosan emelkedett, hogy a becslések szerint ebben az évben elérte a 46%-ot, 2012-ben pedig már meghaladta az 50%-ot. A legutóbbi adatok szerint (2013) a munkanélküliségi ráta 60%-ra emelkedett.^[3]

3. ábra: A munkanélküliségi ráta veszélyes emelkedése 2013-ig

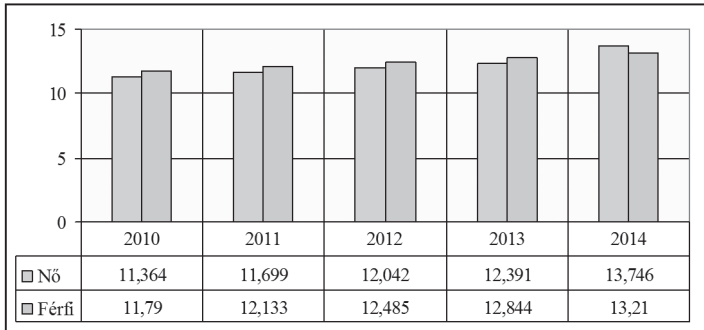

Forrás: Nemzetközi Bank.

Ebben az országban egyre jobban növekedik a munkanélküliség, mivel az országban több a lakosság, mint az ország termelése és gazdasági előre haladása.

[3] WB (World Bank), UNDP (United Nations Development Programme) and Republic of Yemen (2013): *Yemen Poverty Assessment Report*.

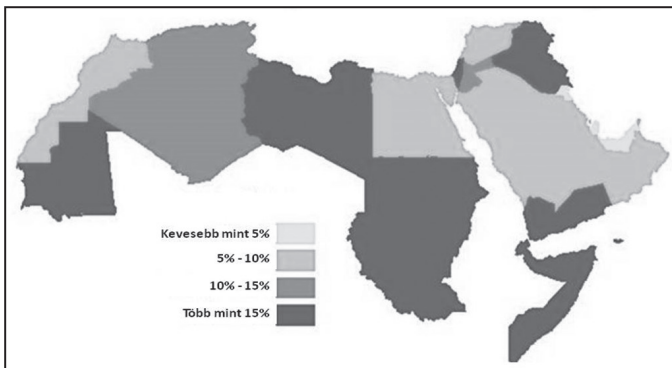
4. ábra: A lakosság növekedése 2010–2014

Forrás: Jemeni Statisztikai Hivatal.

Jemen munkanélküliségi rátája a legveszélyesebb helyzetű az arab országok között. A következő ábrában színek szerint láthatjuk a magas emelkedést:

5. ábra: Munkanélküliségi ráta az arab országokban a 2012. évi eredmények szerint

Forrás: <http://data.worldbank.org/country/yemen-republic>.

A jemeni lakosság jelenleg nyomorog. Ugyan a 2011-es 10 százalékos GDP-csökkenés már enyhült, de a gazdaság így is évek óta minimum 1-2 százalékos recesszióban van. Az infláció évi 10-15 százalékos környékén mozog, a munkanélküliség pedig a lakosság harmadát érinti és nincs kilátás javulásra. A szegénység és nyomor elképesztő kontrasztba állítja Jement a szomszédos Ománnal és Szaúd-Arábiával. Hogy végül Jemen tovább süllyed-e, illetve, hogy a politikai helyzet hova fog továbbállni, az egyelőre nyitott kérdés marad. ^[4]

[4] <http://data.worldbank.org/country/yemen-republic>.

A legtöbb jemeni állampolgár szenved a kemény gazdaság és társadalom által megszabott feltételek miatt kialakult politikai konfliktus következtében, abban az országban, ahol – az ENSZ becslése alapján – a lakosság fele humanitárius segítséget igényel.

Jemen szembesült a munkanélküliség kérdésével és kiterjedt idejével, mely növeli a szegénységi rátát, különösen az elmúlt két évben a 2011-es forradalom után. Szemtanúi lehettünk a legmagasabb munkanélküliségi rátának a Közel-Keleten és Észak-Afrikában, ami nagyon emelkedik a fiatalok körében, ahol jelentősen terjed a szegénység és az alultápláltság. A világbank jelentése szerint a munkanélküliségi ráta elérte a 60%-ot 2012-ben, a szegénységi ráta pedig az 54%-ot.^[5]

A jelentés szerint a szegénység növekedése Jemenben a válság után, 2011-ben annak köszönhető, hogy rossz a gazdaság, gyenge a politikai egység, és a hatalmi harc miatt megnövekedett a menekültek száma a szomszéd országokba. Jemenben 2011-ben az ország a politikai és gazdasági átmenet időszakába lépett, amelynek során a forradalom következményeképpen jelentős fennakadások történtek a termelés és a gazdasági aktivitás, továbbá a foglalkoztatási lehetőségek terén, amely folyamatok oda vezettek, hogy számos cég és vállalat kényszerült arra, hogy létszámleépítésre szánja el magát.

A jemeni gazdaság megtorpant egy lassú növekedési ciklusban, ami oda vezetett, hogy stagnál az egy főre eső jövedelem és kiemelkedően magas munkanélküliség, különösen a fiatalok körében. 1998-ban az egy főre jutó napi átlagkereset kevesebb, mint 1,25 USD volt, és ez az összeg 2010-ig mindössze 0,75 amerikai dollárral emelkedett, ami azt jelenti, hogy a globális gazdasági és geopolitikai tényezők változása ellenére Jemen népességének csaknem fele él jelenleg kevesebb, mint napi két dollárból személyenként.

Dr. Taha Faseel, a Kereskedelmi és Ipari Minisztérium tanácsadója és a Szanaai egyetem közgazdaságtan professzora úgy nyilatkozott, hogy a Jemenben kialakuló helyzet miatt rossz a gazdasági alap, melynek következtében magas a munkanélküliség, magas az inflációs ráta, nagyarányú a szegénység, amely a statisztika szerint elérte 2008-ban a forradalom előtti 45%-ot, de a jelenlegi becslések a 2011-ben kitört válság tükrében azt mutatják, hogy a szegénységi ráta meghaladta a 75%-ot.^[6]

LEHETŐSÉGEK A MUNKANÉLKÜLISÉG CSÖKKENTÉSÉRE (ÁDENI KIKÖTŐ)

Jemen, ha belegondolunk, nem kellene, hogy szegény ország legyen földrajzi elhelyezkedése és természeti adottságai miatt. A jemeni gazdaság nagy hatással lehet a térségre, amely hatás már a történelem folyamán többször is megvalósult, gondol-

[5] http://www.marebpress.net/news_details.php?sid=50172&lng=arabic.

[6] Fejlesztő és Jövőtervező Minisztérium: *Fejlesztő terv 2005-2012*. Szanáa (arab).

junk akár a Sába királyság idejére, amikor is az Arab-félsziget legfontosabb kereskedelmi karavánutjai érintették Jement, majd sok-sok évszázadon keresztül fontos kereskedelmi központ szerepét töltötte be, vagy az angol gyarmatosítás időszakára, amikor Áden az egyik leghíresebb kereskedelmi kikötő lett a 19. században.

Az ország kedvező éghajlati adottságai, továbbá annak stratégiai elhelyezkedése révén – összehasonlítva a térség más országaival – Jemennek nagy gazdasági fejlődésre lenne lehetősége, ha adottak lennének a megfelelő piaci feltételek, továbbá a rendezett és stabil politikai viszonyok. Az utóbbiak alapján ebben a cikkben azt kívánom bizonyítani, hogy ebben az országban komoly gazdasági fellendülésre van kilátás, Áden pedig az ország egyik legfontosabb forrásává válhat a munkanélküliség csökkentésének.

Áden jellemzői:

1. Áden mint szabad kereskedelmi zóna jó helyen fekszik, hogy sikeres szereplő lehessen a világkereskedelemben, mivel egyenlő távolságra van kelettől és nyugattól.
2. Áden város fejlődő stílusa sok külső és belső építészeti kultúrát képvisel.
3. A jemeni nép a saját kultúrája mellett nyitott más kultúrákra.
4. Ádenben mint kereskedelmi kikötőben mindenki megtalálja a helyét.
5. Az ország szegénysége mellett mégis fejlődik a város és igyekszik sikeres lenni mint szabad kereskedelmi zóna a térségben.
6. Nagy versenyben van Dubai mellett, de a földrajzi helyzete több lehetőséget kínál.

Áden fontossága és szerepe a jemeni gazdaság fellendülésére

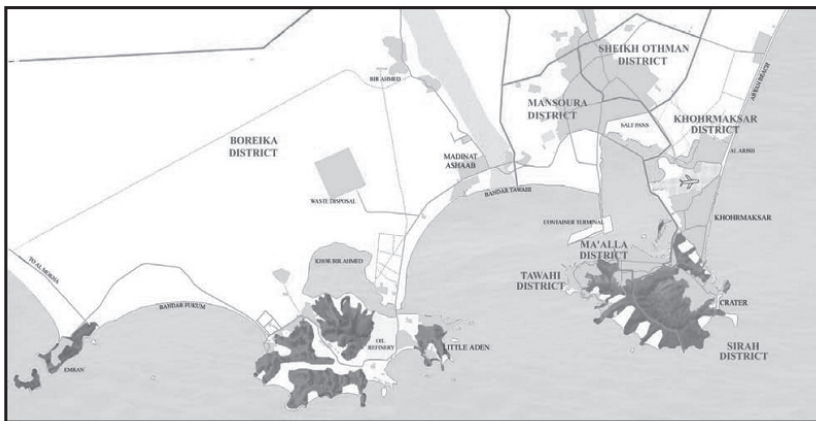
Áden földrajzi fekvéséből adódóan az ókor óta fontos szerepet játszik az Arab-félszigeten mint kereskedelmi kikötő. Az i. e. második évezredben a dél-arabok lakta vidéken, vagyis a valamikori „Arábia Félix” (Boldog Arábia) területén, a mezőgazdaság viszonylagos visszaszorulása következtében felélénkült a kereskedelem a régióban az észak-déli irányvonalon.

Áden a kereskedelmi utak közül, az úgynevezett Tömjén-út legdélebbi tranzitállomása volt, mert itt végződött az út szárazföldi szakasza, és ide futottak be a Kelet- és Délkelet-Ázsiából érkező áruk, amelyeket szárazföldön vittek tovább a karavánok az Arab-félszigeten keresztül Észak-Arábia és Észak-Afrika felé, majd onnan hajóutakon Európába. Áden topográfiáját tekintve egy nem működő vulkánon helyezkedik el, a környező vulkanikus hegyek és dombok által pedig biztonságos hajózási feltételekkel van megáldva, így egy jól védhető öböl mentén fekszik.

Mindezek a tényezők Ádent, mint kikötőt az ókori világ egyik legfontosabb kereskedelmi csomópontjává, és az akkori régiók összekötőjévé tették. A kikötő az Arab-félsziget déli kapujává alakult. A középkorban először a Himjarita királyság fennhatósága alatt, majd a perzsa császárság uralma alatt folytatta korábbi kereskedelmi szerepét. Áden az Asszuáni Királyság fővárosa lett, akik hivatalosan is tengeri kikötővárossá kiáltották ki.

Említésre méltó, hogy Ádent nemcsak tenger öleli körül, de a szárazföld területén, hegyekkel, dombokkal védett. Ez a földrajzi adottsága teszi lehetővé, hogy kiegyensúlyozottnak tekinthető az éghajlata, hőmérsékleti szélsőségek nem jellemzik a város és térsége meteorológiáját. Mindezek, melyek a város, Áden tulajdonságait jellemzik, lehetővé teszik, hogy a természeti feltételek nem akadályok, sőt előnyök arra vonatkozóan, hogy Ádenben nagy kereskedelmi élet legyen, hajók, repülők fogadására, kikötőkből történő szállításra, minden természeti - földrajzi feltétel adott. A következő ábrán látható, hogy Áden, a jemeni kikötőváros földrajzi elhelyezkedése igen optimális, mind az öt kontinens számára könnyen megközelíthető.

7. ábra: Áden lehetőségei az öt kontinenssel való kapcsolatban

Forrás: <http://www.adenfreetzone.com/Index.php>.

Az infrastruktúra állapota

Áden, a kikötőváros területi felosztásában összehangolt építészeti stílust lehetne kiépíteni, de úgy, hogy a meghatározó szerepet a jemeni építészeti stílus - a nemzetközi fejlődésnek megfelelően - alkotná. Áden területi felosztása többféle építkezési lehetőséget nyújt. Építkezéshez, építéshez alkalmas területei vannak:

1. Repülési és hajózási lehetőségre való terület.
2. Lakóházak, terek, szórakozási központok építésére alkalmas területek.
3. A kereskedelemre és turizmusra alkalmas földterületek.
4. Gyárak, ipari létesítményekre alkalmas területek.
5. Biztonsági és védelmi rendszerek működtetésére alkalmas földterületek.
6. Különböző szolgáltató létesítmények építésére alkalmas területek.
7. Egyéb földterületek.

Ádennek már a kezdetektől megvannak ezek az optimális tulajdonságai (földrajzi, kereskedelmi, meteorológiai stb.), melyet a múltban, a történelem során sokkal jobban kihasználtak, mint napjainkban. Áden jövője is lehetne sikeres. A fejlődéshez, fejlesztéshez azonban az elszántságon, elképzeléseken túl anyagi eszközökre is szükség van. A város adottságainak eredményes ki- és felhasználásához elsősorban olyan tőkére van szükség, mellyel a térség infrastruktúra hálózata készíthető el. Ennek megvalósításához elsősorban az ország kormánynak, politikai akaratának és elszántságnak, elhatározásnak kell megszületnie. Áden mint sikeres város kialakulásának sikerét biztosító feltételek:

1. Védelmi és biztonsági felkészültség, rendszer.
2. Gazdasági, politikai, banki és pénzügyi rendszerek.
3. Igazgatási és szolgáltató rendszerek kiépítése.
4. Vízhány, vízproblémák megoldása, felszámolása, megszüntetése.
5. Demográfiai problémák, bevándorlási anomáliák, visszaélések megoldása.
6. Népeségnövekedés, állampolgárság kérdése.
7. Politikai, kereskedelmi és ipari koncepciók, elgondolások, elképzelések tervezése, ezt követően a megvalósítások.
8. Különböző projektek készítése a város nemzetközi elismertségének szorgalmazására.
9. Tájékoztatások információs irodákon, központokon keresztül.
10. Ismertté tétele a gazdasági életben.
11. A jövőt illető koncepciók elkészítése, megtervezése az Ádent érintő valamennyi területre (kereskedelem, nemzet és nemzetközi gazdaság, foglalkoztatottság, infrastruktúra, ipar, szolgáltatás, turizmus, oktatás, népesedés, szociálpolitika, közlekedés, szállítmányozás stb.).

Védelmi és biztonsági felkészültség, rendszer

Áden egyik legszembetűnőbb jellegzetessége, hogy hegysorozattal, hegyláncokkal van körülvéve. Mint természeti védelmi rendszere nemcsak Ádennek, de Jemennek, az országnak is. Elsősorban az ország múltjában, történelme során játszott kiemelkedő védelmi szerepet ez a hegyláncolat. Napjainkban is felhasználható, a szinte megközelíthetlenségéből adódó védelme a hegynek. Ezért a jemeni állam felhasználja a mai napig a hegy adta adottságokat, és itt is kiépített katonai bázisokat. Ezek a katonai biztonságot szolgáló építmények főleg a 2000-es ádeni eseményeket követően, az amerikai hajó felrobbantása miatt kezdődtek meg. Ugyanis ez a cselekmény az országra nézve is hátrányos volt. Csökkentek a beruházások nemcsak Ádenben, de szinte az egész ország területére vonatkozóan. A nemzetközi média az ország bizonytalan, veszélyes helyzetét keltette.

A jemeni kormány próbál eleget tenni annak, hogy a kereskedelem zavartalanul folyjék, ezért kiemelkedően fontosnak tartja a védelem biztosítását. Ez nyilvánul meg az oktatásában is. Az állam a katonai védelem, az oktatás

mellett figyelmét a tudományokra is irányítja. Mindezekre kiemelkedően szükség van, hiszen az ország lakosságának mintegy 40%-a írás-olvasás, illetve technikai tudatlanságban van. A 18 milliós lakosságból álló országra tehát mind a gazdasági, ipari, kereskedelmi, mind az oktatás, foglalkoztatottság, egészségügy területén sürgető teendők várnak. A nemzetközi szempontból fontos, előremutató fejlődések elsősorban a nagy városokban figyelhetőek meg. Már Ádenben is történtek előremutató lépések arra vonatkozóan, hogy a város szerepe nemzetközi piacgazdaság tekintetében ismert, biztonságos legyen. Ennek érdekében biztonsági, védelmi létesítményeket hoztak létre, a rendőrségen belül működő, de speciálisan a vámszabad terület biztonságát biztosító úgynevezett vámszabad területet biztosító őrség és rendőrség elnevezéssel. Ez az egység több ágazatból áll: kereskedelmi jogot biztosító ágazat, kereskedelmi tevékenységet felügyelő ágazat, exportálási ellenőrzés, importálási felügyelet, ellenőrzés stb.; a rendőrség ágazatai kiterjednek a védelmi rendszeren felül az igazgatási területekre, a tartózkodási, az emigrálási rendszer fejlesztésére is. A jogszerűség és eredményesség érdekében rendszeresen tanfolyamokat szerveznek, elsősorban a vámszabad területek működésének biztosítása miatt.

Gazdasági, politikai, banki és pénzügyi rendszerek

A kereskedelmi város fejlődéséért és ígéretes jövőjéért a Nemzeti Banknak számos képviselője nyílik Ádenben, mely a jemeni állam birtokába, tulajdonába tartozik. A fejlett és biztonságos banki rendszer gerince a kereskedelemnek és a beruházásnak. Ezek mellett saját tulajdonú és külföldi bankok is működnek, léteznek a térségben. E bankok még nincsenek abban a helyzetben, hogy a nemzetközi bankláncban aktívan szerepeljenek. A Nemzeti Banknak nagyobb a befolyása a térségben, így előtte áll a feladat, hogy a külföldi beruházásoknak megfelelő pénzügyi biztonságot biztosítson. A térségben a vámszabad terület ádeni vezetősége lehetőséget nyújt a külföldi cégeknek, hogy bankokat vagy banki képviselőket hozzanak létre azért, hogy az ádeni beruházás fejlődésnek induljon, fellendítse a kereskedelmi folyamatokat Ádenben és a város által országszerte. Mindezen elképzelésekhez politikai tervek születtek, melyek a következők:

1. Az állami költségvetésben a hiányok csökkentése.
2. Költségvetésben a kiadások csökkentése.
3. Az infláció és a gazdaság szabályozása.
4. Beruházások engedélyezése és támogatása, piaci szükségletek felmérése.

Igazgatási és szolgáltató rendszerek kiépítése

Ha összehasonlítjuk Jement a többi fejlődő országgal, – korunkban a globalizáció folyamán – egyértelművé válnak az ország hiányosságai, melyek elsősorban a szolgáltatás és igazgatás rendszerében fedezhetőek fel.

Ádennek igazodnia kell a fejlett nemzetközi rendszerhez, mely meghatározza a szabad kereskedelmi városokat, hiszen földrajzi elhelyezkedéséből adódóan Áden versenyképes helyen szerepelhetne a többi szabad kereskedelmi város között. De nemcsak Áden mint szabad kereskedelmi város szorul fejlődésre, hanem az egész országnak, Jemen összes térségének a nemzetközi normákhoz kellene felzárkóznia. Elsősorban az igazgatás és szolgáltatás területén. Mindezek mellett kiemelkedően fontos az oktatás, hiszen ez alapozza majd meg a hozzáértést és a foglalkoztatást. Szükséges a szakemberek fejlesztése, képzése az elhelyezkedése szempontjából, a külföldi beruházók és az igazgatás és szolgáltatás igényeinek megfelelően. Ezeknek az igényeknek a kielégítéséhez szükségeltetik oktatóintézmények létesítése és szakemberek, diplomások alkalmazása.

A jemeni kikötőváros, Áden fejlődésében ez idáig kis túlzással az mondható el, hogy legkevesebb részük maguknak a jemenieknek volt. Hiszen 138 évig (1829–1967) a város, Áden brit gyarmat volt. Ezekben az években a kizsákmányolás mellett a britek által történt beruházások a semminél több volt, a munkarőt is külföldről hozták, mert kerülték a helyi lakosság alkalmazását. Alig hogy felszabadult a város a brit gyarmat alól, megkezdődött a kommunizmus időszaka a Szovjetunió képviselőjében. Ezekben az időszakokban sem lehet valós, tartós beruházásokról, fejlesztésekről beszélni a város és általa az ország infrastruktúrájára, igazgatási és szolgáltatási rendszerére vonatkozóan. Jellemző volt ezekre az időkre, hogy amely épületet korábban iskolának építettek a britek, azt a szovjetek államosították és a kommunista párt székhelyeként funkcionált tovább. A szovjetek az országot 1989-ben hagyták el. Áden életében és fejlődésének lehetőségében rendkívül fontos az elektromos áram, a víz, a közlekedés, a környezetvédelem, az igazgatási rendszer, az oktatás és a szakképzés. Ezek gyors fejlődése várható a város vámszabad területének kialakítása, fejlesztése során.^[9]

ÖSSZEFOGLALÁS

Jemenben negyven százalékos a munkanélküliség, a magas élelmiszerárak miatt pedig rengetegen éheznek. A lakosság két százaléka kevesebb, mint két dollárból, átszámítva körülbelül 500 forintból él naponta. Ezért, hogy a munkanélküliség csökkenjen az országban, a kormánynak dolgoznia kell azon, hogy a termelés, a beruházás, a mezőgazdaság, a kereskedelem és az ország infrastruktúrája működjön és fejlődjön. Ennek eredményeként sok lesz a munkalehetőség, amivel a nép tud keresni és normál életet élni, illetve az ország elkerüli, vagy legalább csökkenti a munkanélküliséget okozó problémákat és bűncselekményeket. Ennek érdekében a beruházók, a kereskedők és termelők számára meg kell termelni a megfelelő feltételeket. Sok tényezőre van szükség, ezek közül ebben a dolgozatban négy szükséges tényezőről szoltam:

[9] *Áden kikötő* – történelmi tanulmány (arab nyelv). 2013.

- Az általános infrastruktúra,
- Védelmi és biztonsági felkészültség,
- Gazdasági, politikai, banki és pénzügyi rendszerek,
- Igazgatási és szolgáltató rendszerek kiépítése.

IRODALOM

- *Áden kikötő* – történelmi tanulmány (arab nyelv). 2013– Rijád Szaúd-Arábia – Dáruwifaq.
- Vámosi Tamás (2013): *Munkaerő-piaci ismeretek*.
- Jemeni statisztikai hivatal weboldala. Elérhető: <http://www.yemen-nic.info/ministations/section>
- Fejlesztő és Jövőtervező Minisztérium: *Fejlesztő terv 2005–2012*. Szanáa (arab).
- Fejlesztő és Jövőtervező Minisztérium: *Yemen strategic vision 2025*. Szanáa 2000.
- Taher, Alawi Abdullah (1997): *Áden XX. századi történelme* (arab). Áden.
- El-Laithy, Heba - Khalid, Abu-Ismael (2006): *Poverty, Growth, Employment and Income distribution in Yemen*. United Nations Development Programme.
- WB (World Bank), UNDP (United Nations Development Programme) and Republic of Yemen (2013): *Yemen Poverty Assessment Report*.
- *Vám szabad területek központja. Áden fejlesztése, mint szabad kereskedelmi város* (1993).
- <http://hu.tradingeconomics.com/charts/yemen-unemploymentrate.png?s=yememenunerate&d1=20020101&d2=20141231>
- <http://www.worldbank.org/en/country/yemen/publication/economic-outlook-spring-2016>
- <http://www.adenfreezone.com/Index.php>
- http://www.theodora.com/wfbcurent/yemen/yemen_economy.html

ENGLISH ABSTRACT

The unemployment rate is 40% in Yemen. The foods prices are high and a lot of people are hungry. The population policy of Yemen works to improve social and economic factors. Its main thrust is to improve living and working conditions; health care; education; housing; in addition to providing maternal and child care. Due to its democratic make-up, the government looks to include discussion from the people on the development of future and present population programmes.

The results are increase in the standard in living, elimination of unemployment, and an increase in school attendance. The rural areas exhibit consistently lower unemployment rates than urban areas, despite having higher poverty rates. This dichotomy is essentially due to the greater prevalence of low quality jobs in rural areas and the inability of the rural poor to remain unemployed even if rewards to labour are very low. However, it is interesting to note that rural areas have experienced a larger increase in unemployment than urban areas.